

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

3 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kosicka

Protokolant: st. sekr. sądowy Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie 3 marca 2022 r. w Warszawie

odwołania E. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W.

o umorzenie należności z tytułu składek

z 28 maja 2021 r., nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że umarza E. K. należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenie społeczne za okres: 10-11/21, 01/2002-04/2002, 06/2002-09/2002, 11/2002, 01/2003-05/2003, 07/2003-08/2003, 10/2003-05/2004, 07/2004-06/2007 w łącznej kwocie 40335,29 zł,

- na ubezpieczenie zdrowotne za okres: 06/2002-09/2002, 02/2003, 07/2003-08/2003, 10/2003-03/2004, 07/2004-06/2007 w łącznej kwocie 13477,47 zł,

- na Fundusz Pracy za okres: 06/2002, 07/2003-08/2003, 10/2003-11/2003, 07/2004-06/2007 w łącznej kwocie 3029,28 zł.

Sygn. akt VII U 1119/21

UZASADNIENIE

E. K. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z 28 maja 2021 r., nr (...) w przedmiocie odmowy umorzenia należności z tytułu składek.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona podniosła, że spłaciła 30 rat wyznaczonych przez organ rentowy według harmonogramu spłat, a ostatnią ratę zapłaciła jeden dzień później. Ostatnią ratę ubezpieczona zapłaciła 11 listopada 2020 r., a po sześciu miesiącach organ rentowy dopatrywał się błędu w wyliczeniu i ustalił, że na 26 maja 2021 r. ubezpieczona posiada należności niepodlegające umorzeniu. Odwołująca podkreśliła, że ze względu na pandemię i chorobę było jej trudno kontynuować spłaty rat, w listopadzie 2020 r. chorowała na (...)19 i była objęta kwarantanną. Dzieci pomagały jej spłacić zadłużenie. Pomimo tych wszystkich okoliczności ubezpieczona dokonała spłaty całości zadłużenia. Odwołująca zwracała się do organu rentowego o naliczenie odsetek za opóźnione o jeden dzień płatności, ale nie otrzymała odpowiedzi (odwołanie, k. 4-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wskazał, że E. K. prowadziła działalność gospodarczą i z tego tytułu była zobowiązana do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. 15 stycznia 2015 r. wystąpiła do ZUS o umorzenie należności z tytułu składek na podstawie przepisów ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Decyzją 22 kwietnia 2016 r. organ rentowy na podstawie art. 1 pkt 8 ustawy określił, że umorzeniu będą podlegały składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy należne za wskazane miesiące z lat 2001-2007, pod warunkiem spłaty należności nieobjętych postępowaniem o umorzenie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia decyzji. Ustawowy 12 miesięczny termin spłaty należności upływał 25 czerwca 2019 r., wobec doręczenia ww. decyzji 25 czerwca 2018 r. 24 maja 2018 r. została zawarta umowa o rozłożeniu na raty należności niepodlegających abolicji. Termin płatności ostatniej raty upływał 10 listopada 2020 r., ale została ona opłacona 11 listopada 2020 r. Raty układu były płacone nieterminowo - odwołująca opłaciła po terminie raty nr 26, 27, 28 oraz 30. Ponieważ ostatnia rata zostało opłacona po upływie terminu wynikającego z ustalonego harmonogramu spłat, tym samym odwołująca się nie opłaciła należności niepodlegających abolicji w terminie, który upłynął 10 listopada 2020 r. Wobec tego organ rentowy mając na uwadze art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy abolicyjnej był zobligowany wydać zaskarżoną decyzję, bowiem warunkiem umorzenia należności z tytułu składek o których mowa w ust. 1 i 6 jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji należności o których mowa w ust. 13 pkt 1 niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od 1 stycznia 1999 r. do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2 oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prologacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez Dyrektora Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego (art. 1 pkt 10 ustawy). (odpowiedź na odwołanie, k. 8-9 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. K. do grudnia 2007 r. i od 14 lutego 2014 r. prowadziła własną działalność gospodarczą i z tego tytułu podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Zdarzało się, że zalegała z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy, w wyniku czego na jej koncie, prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, powstało zadłużenie. Obecnie pobiera emeryturę w wysokości 987 zł netto (zeznania E. K., k. 41-41v. a.s.).

15 stycznia 2015 r. E. K. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o umorzenie na podstawie przepisów ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, nieopłaconych należności za cały okres objęty ustawą (wniosek o umorzenie z 15 stycznia 2015 r. - nienumerowane karty a.r.).

Po rozpoznaniu wskazanego wniosku organ rentowy wydał 22 kwietnia 2016 r. decyzję nr (...) w której określił, że według stanu na dzień 15 stycznia 2015 r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek:

a) na ubezpieczenia społeczne za okres 10-11/21, 01/2002-04/2002, 06/2002-09/2002, 11/2002, 01/2003-05/2003, 07/2003-08/2003, 10/2003-05/2004, 07/2004-06/2007 w łącznej kwocie 40 335,29 zł, w tym:

składki – 19 303,06 zł,

odsetki – 20 944,23 zł,

koszty upomnienia – 88 zł,

b) na ubezpieczenie zdrowotne za okres 06/2002-09/2002, 02/2003, 07/2003-08/2003, 10/2003-03/2004, 07/2004-06/2007 w łącznej kwocie 13 477,47 zł, w tym:

składki – 6423,34 zł,

odsetki – 6966,13 zł,

koszty upomnienia – 88 zł,

c) na Fundusz Pracy za okres 06/2002, 07/2003-08/2003, 10/2003-11/2003, 07/2004-06/2007 w łącznej kwocie 3029,28 zł w tym:

składki – 1410,32 zł,

odsetki – 1539,76 zł,

koszty upomnienia – 79,20 zł.

Zgodnie z pkt II wydanej decyzji warunkiem umorzenia należności była spłata należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Rady Ministrów z 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (decyzja ZUS z 22 kwietnia 2016 r. - nienumerowane karty a.r.).

Powyzsza decyzja ZUS została wysłana na aktualny adres prowadzonej działalności gospodarczej i została doręczona E. K.. Decyzja ta nie została zaskarżona i uprawomocniła się 25 czerwca 2018 r. (bezsporne).

24 maja 2018 r. pomiędzy Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. a E. K. została zawarta umowa nr (...) o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek na podstawie art. 29 ust. 1 i 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Strony ustaliły harmonogram, spłat stanowiący załącznik nr 1 do umowy począwszy od daty płatności pierwszej raty – 11 czerwca 2018 r. do 10 listopada 2020 r. – daty płatności ostatniej raty (umowa, k. 22-23 a.s.).

Raty układu ratalnego nie były opłacane przez ubezpieczoną zgodnie z harmonogramem spłaty rat. Występowały opóźnienia w płatnościach rat:

Numer raty	Termin płatności	Data wpłaty dokonanej przez płatnika	Kwota raty wg. umowy	Kwota raty zapłaconej przez płatnika
6	12.11.2018 r.	13.11.2018 r.	1 022,00 zł	1 022,00 zł
8	10.01.2019 r.	12.01.2019 r.	1 028,00 zł	1 035,00 zł
11	10.04.2019 r.	11.04.2019 r.	1 037,00 zł	1 040,00 zł
12	10.05.2019 r.	12.05.2019 r.	1 040,00 zł	1 050,00 zł
13	10.06.2019 r.	13.06.2019 r.	1 044,00 zł	1 050,00 zł
14	10.07.2019 r.	16.07.2019 r.	1 044,00 zł	1 050,00 zł

14	12.08.2019 r.	13.09.2019 r.	1 050,00 zł	1 050,00 zł
16	10.09.2019 r.	13.09.2019 r.	1 053,00 zł	1 050,00 zł
26	10.07.2020 r.	13.07.2020 r.	1 088,00 zł	1 088,00 zł
27	10.08.2020 r.	11.08.2020 r.	1 091,00 zł	1 091,00 zł
28	10.09.2020 r.	11.09.2020 r.	1 095,00 zł	1 095,00 zł
30	10.11.2020 r.	11.11.2020 r.	1 105,44 zł	1 107,00 zł

Układ ratalny został przez odwołującego spłacony w całości, do zapłaty wg umowy pozostawała kwota 31 582,44 zł, a ubezpieczona dokonała spłaty w miesięcznej wysokości 31 922,42 zł, ponieważ również inne raty były opłacone w wyższych wysokościach, nie wynika to z układu ratalnego (*pismo ZUS z 19 listopada 2021 r., k. 20-20v. a.s.*).

Ubezpieczona spłacała układ ratalny z pomocą rodziny, ponieważ wysokość rat przewyższała pobieraną jej emeryturę w wysokości 987 zł netto (zeznania E. K., k. 41-41v. a.s.).

28 maja 2021 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję nr (...) w sprawie odmowy umorzenia należności z tytułu składek E. K. określonych w decyzji z 22 kwietnia 2016 r. W uzasadnieniu powyższej decyzji wskazał, że E. K. spłacała należności niepodlegające umorzeniu w układzie ratalnym nie terminowo i nie uregulował ich zgodnie z harmonogramem spłat. W związku z tym organ rentowy stwierdził, że na koncie ubezpieczonej na dzień wydania niniejszej decyzji nadal istniały należności niepodlegające umorzeniu, o których mowa w art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej, a więc warunek określony w decyzji z 22 kwietnia 2016 r. nie został spełniony (decyzja ZUS z 28 maja 2021 r. - nienumerowane karty a.r.).

30 lipca 2021 r. E. K. złożył odwołanie od powyższej decyzji inicjując niniejsze postępowanie (odwołanie, k. 4-5 a.s.).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach organu rentowego, których autentyczność oraz treść nie budziły wątpliwości sądu i nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić wiarygodności. Niezależnie od tego podkreślić należy, że stan faktyczny w sprawie w zasadzie nie był sporny. Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również wiarygodne zeznania E. K.. Okoliczność zadłużenia E. K. oraz okoliczność, że należności z tytułu składek nie zostały opłacone zgodnie z harmonogramem spłat, nie były przedmiotem sporu. E. K. nie kwestionowała także wyliczeń organu rentowego i samego faktu nieopłacenia zgodnie z harmonogramem układu ratalnego.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie E. K. było uzasadnione.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551), na wniosek osoby podlegającej w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie

pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8 (pkt 1), oraz innej osoby niż wymieniona w pkt 1 - umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Na podstawie art. 1 ust. 8 ww. ustawy abolicyjnej Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala też kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych.

W myśl art. 1 ust. 10 ww. ustawy - warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1 ustawy, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa powyżej, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8 (art. 1 ust. 11 ustawy). W przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu (art. 1 ust. 12 ustawy). W razie niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 (art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy).

Przepisy ustawy abolicyjnej mają charakter szczególny, stanowią bowiem wyłom w ogólnej zasadzie odpowiedzialności przedsiębiorców za opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne. Kreują one instrument daleko idącego wsparcia dla przedsiębiorców, pozwalający na odzyskanie płynności finansowej poprzez pozbycie się zadłużenia składkowego. Przepisy tej ustawy są bezwzględnie obowiązujące i wymagają ścisłej wykładni. Nie zawierają też norm, które łagodziłyby skutek niespełnienia warunków umorzenia składek w postaci spłacenia należności niepodlegających umorzeniu na podstawie tej ustawy z uwagi na szczególne okoliczności związane z sytuacją osobistą lub majątkową płatnika korzystającego z prawa do umorzenia. Nie ma też norm, które z wyjątkowych nawet powodów pozwalałyby na przedłużenie ustawowego 12 - miesięcznego terminu spłaty nieumarzalnych zaległości.

Jak natomiast wynika bezspornie z okoliczności sprawy, mimo że ubezpieczona 24 maja 2018 r. zawarła z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych układ ratalny dotyczący spłaty należności z tytułu składek na podstawie art. 29 ust. 1 i 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, to nie opłaciła ich w terminie. Była to okoliczność bezsporna, bowiem ubezpieczona w uzasadnieniu odwołania przyznała, że miały miejsce opóźnienia w płatnościach niektórych rat. Strony w umowie ustaliły harmonogram, który ustalał daty płatności rat na 10 dzień każdego miesiąca. Odwołująca raty nr 6,8,11-14,16, i 26-28 oraz 30 opłaciła po terminie. Ratę nr 6 opłaciła 3 dni po terminie, ratę nr 8 opłaciła 2 dni po terminie, ratę nr 11 opłaciła 1 dzień po terminie, ratę nr 12 opłaciła 2 dni po terminie, ratę nr 13 opłaciła 3 dni po terminie, ratę nr 14 opłaciła 6 dni po terminie, ratę nr 15 opłaciła 1 miesiąc po terminie, ratę nr 16 opłaciła 3 dni po terminie, ratę nr 26 opłaciła 3 dni po terminie, ratę nr 27 opłaciła 1 dzień po terminie, ratę nr 28 opłaciła 1 dzień po terminie, ratę nr 30 opłaciła 1 dzień po terminie. Ubezpieczona najczęściej dokonywała wyższych wpłat, niż wynikało to z harmonogramu. Ratę nr 8 opłaciła w wysokości o 7 zł wyższej, ratę nr 11 opłaciła w wysokości o 3 zł wyższej, ratę nr 12 opłaciła w wysokości o 10 zł wyższej, ratę nr 13 opłaciła w wysokości o 6 zł wyższej, ratę nr 14 opłaciła w wysokości o 4 zł wyższej, ratę nr 30 opłaciła w wysokości o 1,56 zł wyższej. Również inne raty były opłacane w wyższych wysokościach niż wynikało to z układu ratalnego. Układ ratalny został przez ubezpieczoną spłacony w wysokości wyższej niż wynikało to z układu ratalnego, ponieważ do zapłaty wg umowy pozostawała kwota 31 582,44

zł, a ubezpieczona dokonała spłaty w łącznej wysokości 31 922,42 zł. Ostatecznie należności z układu ratalnego zostały przez odwołującą spłacone w całości, lecz z opóźnieniami w płatnościach poszczególnych rat.

Sąd doszedł do wniosku, że odwołująca starała się dopełnić wszystkich obowiązków wskazanych w układzie ratalnym, tak by należności z tytułu nieopłaconych składek mogły zostać umorzone, m.in. wystąpiła z odpowiednim wnioskiem oraz uregulowała wszystkie należności niepodlegające umorzeniu. W ocenie sądu okoliczności, które zostały ujawnione w toku przewodu sądowego, polegające na przyczynach nieterminowego spłacania rat układu ratalnego, nie mogą zostać uznane za zawinione przez ubezpieczoną, ponieważ co do zasady raty były opłacane zgodnie z układem ratalnym. Kilka rat zostało uiszczonych po terminie, jednakże były to przekroczenia kilkudniowe, więc nie sposób przyjąć, że były to przekroczenia nadmierne. Sąd zwrócił również uwagę na to, że odwołująca w czasie spłat tych należności pobierała świadczenie emerytalne znacznie niższe niż wysokość rat układu ratalnego, a w spłacie pomagała jej rodzina. Sąd miał na względzie, że do zaległości z tytułu składek doszło w 2001 r., a zaległości te wynikały z niedopłat, które w konsekwencji kumulowały się i wynikało to z niedopilnowania swoich spraw przez odwołującą, która doprowadziła do powstania tych zaległości. Odwołująca podjęła jednak działania, by spłacić część tych zaległości, skorzystała z dobrodziejstwa ustawy abolicyjnej oraz z możliwości zawarcia umowy ratalnej. Sąd przyjął, że umowa ratalna co do zasady była przez odwołującą wykonywana z należytą starannością, o czym świadczą m.in. wysokości wpłat, które przekraczały wysokości raty ustalonych w harmonogramie. Odwołująca stosowała się zatem do zaleceń pracowników ZUS, aby podwyższać raty i dokonywać wyższych wpłat, które były zaliczane na odsetki z tytułu opóźnienia. Sąd uwzględnił przy tym szczególną sytuację majątkową ubezpieczonej i doszedł do przekonania, że uchybienia w płatności części rat, są krótkotrwałe i nie mogą skutkować odmową umorzenia należności z tytułu składek, które nie podlegały umowie ratalnej.

W świetle ustalonego w sprawie stanu faktycznego oraz powyższych rozważań odwołanie okazało się uzasadnione. Sąd, mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności, na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 28 maja 2021 r., nr (...), o czym orzekł w sentencji wyroku.